

104. Perjantaina 12 päivänä lokakuuta 1990

kello 13

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 158 laeiksi valtion eläkelain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta 3363

2) Hallituksen esitys n:o 159 laiksi sokeriverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta ”

3) Hallituksen esitys n:o 165 laiksi mittatekniikan keskuksista ”

4) Hallituksen esitys n:o 166 laiksi teknillisestä tarkastuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta ”

5) Hallituksen esitys n:o 174 laiksi työvoimapolitiittisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta ”

6) Hallituksen esitys n:o 183 laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta ”

7) Hallituksen esitys n:o 185 laeiksi ennakkoperintälain, verotuslain ja veronkantolain muuttamisesta ”

8) Hallituksen esitys n:o 202 laiksi alustoimitusten rahoitukseen myönnettävästä korkotuesta ”

9) Hallituksen esitys n:o 205 laeiksi kansaneläkelain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ”

10) Hallituksen esitys n:o 207 laeiksi työsopimuslain, vuosilomalain 3 §:n ja sairausvakuutuslain muuttamisesta 3363

Siv. 11) Hallituksen esitys n:o 209 laiksi maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdos-eläkkeestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 3364

12) Hallituksen esitys n:o 213 laiksi palkkaturvalain ja laiksi merimiesten palkkaturvalain 6 ja 16 §:n muuttamisesta ”

13) Ed. Laaksosen ym. lakialoite n:o 73 laeiksi tulo- ja varallisuusverolain sekä asuntotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta ”

14) Ed. Pulliaisen ym. lakialoite n:o 81 liikevaihtoverolaisiksi 3377

15) Ed. Soininvaaran ym. lakialoite n:o 83 laiksi rikki päästöjen verottamisesta ”

16) Ed. Jouppilan ym. lakialoite n:o 84 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 17 §:n muuttamisesta 3378

17) Ed. Väistön ym. lakialoite n:o 85 laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta ”

18) Ed. Kietäväisen ym. lakialoite n:o 86 laiksi kierrätyksestä ja jätehuoltoa edistävästä panttimaksusta 3379

19) Ed. Moilasen ym. lakialoite n:o 87 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta 3380

20) Ed. Virolaisen ym. lakialoite n:o 88 laiksi eduskunnan oikeudesta tar-

kastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin virkatoimien lainmukaista annettua lain 2 §:n muuttamisesta	3380
21) Ed. Koistisen ym. lakialoite n:o 89 laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta	3382
22) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1989 (K n:o 12)	„
23) Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muuttamisesta	„

Pöydällepanoa varten esitellään:

24) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32 hallituksen esityksen johdosta laeiksi rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain sekä verotuslain 63 §:n muuttamisesta (HE n:o 99)	„
25) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33 hallituksen esityksestä laiksi Valtiontakuukeskuksesta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE n:o 114)	„
26) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34 hallituksen esityksestä laiksi laivanrakennus- tai laivanvarustamotoimintaa harjoittaville yrityksille myönnettävistä valtiontakauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta (HE n:o 115)	„
27) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 hallituksen esityksen johdosta laiksi alkoholijuomaverosta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta (HE n:o 131)	„
28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36 hallituksen esityksen johdosta laiksi viljan vientikustannusmaksusta (HE n:o 113)	„

Puhetta johtaa ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olander.

Siv.	Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi toinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat E. Aho, R. Aho, Antvuori, Björkstrand, Bärnlund, Elo, Haavisto, Halonen, Heikkinen, Helle, Holvitie, Ikonen, Jokinen, Joutsensaari, Karkinen, Kauppinen, Koistinen, P. Lahinen, Laine, Laurila, P. Leppänen, Metsämäki, Nieminen, Paakkinen, Paasio, Paavilainen, Perho, Pohjola, Pokka, Pulliainen, Ranta, Rauramo, Rehn, Riihijärvi, Röntynen, Saarinen, Siuruainen, Stenius-Kaukonen, Suominen, Taxell, Viinanen, Viljanen, Virolainen, Vähänäkki ja Väyrynen.
------	---

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä virkatehtävien takia edustajat Halonen ja Suominen sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat E. Aho, R. Aho, Björkstrand, Haavisto, Ikonen, Koistinen, Laine, Paakkinen, Pesälä, Pohjola, Pokka, Röntynen, Stenius-Kaukonen, Viljanen, Virolainen ja Väyrynen sekä tämän kuun 19 päivään sairauden takia ed. Heikkinen.

Uusia hallituksen esityksiä

Ensimmäinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva lokakuun 5 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 177, 178, 199, 203, 204 ja 212, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaalivaliokuntaan

1) Hallituksen esitys n:o 158 laeiksi valtion eläkelain sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan

2) Hallituksen esitys n:o 159 laiksi sokeriverosta annetun lain 4 §:n muuttamisesta

talousvaliokuntaan

3) Hallituksen esitys n:o 165 laiksi mittatekniikan keskuslaista

4) Hallituksen esitys n:o 166 laiksi teknillisestä tarkastuskeskuksesta annetun lain muuttamisesta

sosiaalivaliokuntaan

5) Hallituksen esitys n:o 174 laiksi työvoimapolitiikasta aikuiskoulutuksesta annetun lain muuttamisesta

valtiovarainvaliokuntaan

6) Hallituksen esitys n:o 183 laiksi merenkulun veronhuojennuksista annetun lain muuttamisesta

7) Hallituksen esitys n:o 185 laeiksi ennakkoperintälain, verotuslain ja veronkantolain muuttamisesta

8) Hallituksen esitys n:o 202 laiksi alustoitusten rahoitukseen myönnettävästä korotuksesta

9) Hallituksen esitys n:o 205 laeiksi kansaneläkelain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Arvoisa puhemies! Hallitus on syllistynyt budjettiriihessä kaikkien aikojen eläkepetokseen. Jälkeenpäin on yritetty selvittää epäonnistumista jälkineuvotteluissa ja tehty tiettyjä esityksiä asian saamiseksi hiukan kauniimpaan valoon.

Rouva puhemies! Katson, että asiaan on syytä tutustua vielä hieman paremmin. Siitä syystä ja jotta asiasta olisi aikaa keskustella toisenlaisena ajankohtana kuin näin viikonlopun lähestyessä, ehdotan, että asia jätetään pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Ensimmäinen varapuhemies: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Pyydän seuraavia puheenvuoron käyttäjiä lausumaan mielensä pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Ensimmäinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Aittoniemi ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Aittoniemen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaalivaliokuntaan

**10) Hallituksen esitys n:o 207 laeiksi työso-
pimuslain, vuosilomalain 3 §:n ja sairausva-
kuutuslain muuttamisesta**

sosiaalivaliokuntaan, jonka on pyydettävä lausunto maa- ja metsätalousvaliokunnalta

11) Hallituksen esitys n:o 209 laiksi maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

sosiaalivaliokuntaan

12) Hallituksen esitys n:o 213 laiksi palkaturvalain ja laiksi merimiesten palkkaturvalain 6 ja 16 §:n muuttamisesta

13) Ed. Laaksosen ym. lakialoite n:o 73 laeiksi tulo- ja varallisuusverolain sekä asunotulon verottamisesta eräissä tapauksissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Laaksosen: Arvoisa rouva puhemies! Nyt esiteltävänä oleva lakialoite tulo- ja varallisuusverolaiksi on rinnakkainen hallituksen esitykselle n:o 122. Lakialoite tähtää yksilöllisempään verotukseen mm. ottamalla uudelleen käyttöön eräitä meidän mielestämme tärkeitä vähennyksiä, joita hallitus on karsinut. Aloitteen pyrkimyksenä on toteuttaa verotuksellisesti oikeudenmukaisuutta mm. siten, että omaisuustulojen verotus olisi lähempänä palkkatulojen verotusta ja samalla poistettaisiin perusteettomat varallisuusverotuksen huojennukset.

Holkerin hallituksen ensimmäinen tulo- ja menoarvio ja sitä vastaavat verolait koskevat vuotta 1988. Vuodeksi 1988 hallitus kiristi verotusta jättämällä vähennysten inflaatiotarkistukset tekemättä ja tekemällä asteikkoihin vain osittaisen inflaatiotarkistuksen. Vuonna 1988 verotus kiristyi siis kaikissa tuloryhmissä. Seuraavana vuonna purettiin edellisen vuoden verojen kiristymisen, mutta samalla aloitettiin vähennysten karsinta uudessa tulo- ja varallisuusverolaissa. Tälle vuodelle verotusta tarkistettiin niin, että suurituloisten prosentuaalinen hyöty on suurempi kuin pieni- tai keskituloisten. Tämän

seurauksena markkamääräisesti suurituloiset hyötyvät vieläkin enemmän.

Tähän mennessä hallituksen veropoliittinen linja on vääristänyt verotuksen avulla tulonjakoa maassamme. Tästä ovat hyötynneet markkamääräisesti kaikkein eniten tämän maan rikkaat ja hyvätuloiset ihmiset. Hallitus ei siis ole verotuksella halunnut tasoittaa tulo- ja varallisuuseroja, päinvastoin.

Tässä mielessä sosialidemokraatit ovat tyystin lakanneet uskomasta vasemmiston perinteiseen näkemykseen verotuksesta yhteiskunnallisena oikeudenmukaisuuden välineenä. Sosialidemokraatit ovat näin ollen lakanneet olemasta osa vasemmistoa. Hallituksessa he ovat tulleet yhdeksi keskipuolueeksi muiden keskipuolueiden joukkoon. Jos tällainen linja verotuksessa ja muussa yhteiskuntapolitiikassa jatkuu, saamme nähdä pian sen päivän, jolloin Sosialistinen internationaali saa Suomesta ehdotuksen nimensä muuttamiseksi Sosiaaliliberalistiseksi internationaaliksi.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa me ehdotamme, että osakeyhtiöt, osuuskunnat ja muut yhteisöt pannaan verolle varallisuutensa perusteella. Tällainen vero oli viimeksi voimassa vuonna 1976. Toisenlaisista väitteistä poiketen yritysvarallisuuden verottaminen lisäisi kansantalouden tehokkuutta ja jakaisi verotusta tasaisemmin yritysten ja luonnollisten henkilöiden kesken.

Luonnollisten henkilöiden verotuksessa ehdotamme säilytettäväksi ravintoedun ja päivärahan verotuskäytännön sellaisena kuin se oli ennen uuden tulo- ja varallisuusverolain säätämistä. Edelleen ehdotamme, että asunnon ja työpaikan välisiin matkakustannuksiin ei sisältyisi ns. omavastuuta kuten ei myöskään sairauskulujen vähennykseen. Tätä vähennystä me esitämme korotettavaksi. Me ehdotamme korkovähennyksen omavastuusta ja korkoleikkureista luopumista. Himoverottajana maan hallitus ja veroministeri Ulla Puolanne ovat tietysti asiasta täysin päinvastaista mieltä.

Tässä yhteydessä en voi olla kajoamatta myöskään siihen toiseen tapaan, jolla samanaikaisesti ollaan ahdistamassa asuntovelallisia nurkkaan. Puolanne vie vähennykset, ja pankit vaativat peruskoron korottamista. Ed. Pystynen pakenikin asiaa eilen illalla televisiossa ehdottamalla, että eduskunnan

valitsemat pankkivaltuusmiehet määrittelsivät vain väljän putken, jonka sisällä peruskorko voisi liikkua. Siinä oltiin siis antamassa jo pankeille periksi. Minä sanon, ed. Pystynen, että jos teillä ei ole pankkivaltuusmiehenä rohkeutta taistella pankkien saalistusta vastaan samaan aikaan, kun puolueenne ministeri vie vähennykset, niin harkitkaa tuosta tehtävästä eroa, ennen kuin äänestäjät sen tekevät ja lähettävät teidät sinne ehdotamaanne putkeen. Sama tietysti koskee kaikkia muitakin pankkivaltuusmiehiä. Harkitkaa toki puolenne, oletteko te ihmisten puolella vai oletteko te pankkien asialla.

Palataanpa vielä veroihin. Ensi vuodelle hallitus aikoo edelleen alentaa suurimpien tulojen verotusta, eli suurituloisten marginaaliveroprosentin alentaminen hallituksen esittämällä tavalla vain lisää eriarvoisuutta. Tämän lisäksi hallitus on korottanut liikevaihtoveroa, ja sen tarkoituksena on saattaa myös erilaiset palvelut verolle.

Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen ja nykyisten hallituspuolueiden vakaa tarkoitus on lisätä välillistä veroa heti vaalien jälkeen. Sama porukka aikoo vaaleista piittaamatta jatkaa. Se aikoo vaalien jälkeen lisätä veroja. Se aikoo panna kaiken mahdollisen verolle, mikä vielä ei ole verolle saatettu. Mutta näistä vaaleista tulee ilmeisesti myös vero-vaalit. Silloin ihmiset näyttävät teille, miten verotus muka keveni, näyttävät, kenen verotus keveni. Luulottelunne, että ihmiset eivät sitä näkisi, on mielestäni pelkkää harhaa.

Ed. Seppänen: Rouva puhemies! Voi hyvä Jeesus, vanha Golgatan-kävijä, Hannu Salamaa lainatakseni, ajattelin eilen, kun kuulin pääjohtaja Lassilan ehdottaneen peruskoron nostamista 3 prosenttiyksiköllä. Siis 3 prosenttiyksiköllä pitäisi nostaa asuntovelallisten korkoja. Mitä tekee kokoomus veroministeri Ulla Puolanteen suulla? Kokoomus ehdottaa, että pitäisi ottaa pois korkovähennykset valtion tuloverotuksessa. Eli tänä päivänä meillä on vetoa kahteen suuntaan, jotka molemmat heikentävät asuntovelallisten asemaa.

Ed. Laaksosen lakialoitteessa puututaan niistä toiseen, siihen, että pitäisi edes olla verovähennyksiä niistä koroista, joita on maksettu, että se korkorasitus, joka tavallisilla ihmisillä tänä päivänä on tästä tilanteesta, ei tulisi vain heidän maksettavakseen.

Mutta tämä hallitus ja erityisesti kokoomus on poistamassa korkovähennystä, ja samaan aikaan tulee tällainen Jaakko Lassila, joka ehdottaa peruskoron nostamista 3 prosenttiyksiköllä.

Minä ihmettelen tällaista politiikkaa ja uskon kyllä, että hallituspuolueet tulevat tässä yhteydessä seuraamaan sitä tietä, jonka Jaakko Lassila viitoittaa, sen verran eduskunnan ulkopuolisia puheenvuoroja tästä jo hallituspuolueiden edustajat ovat sanoneet. Ed. Laaksonen oli aivan oikeassa, kun hän viittasi ed. Pystynen näkökantaan, että teiltä, vastuullisilta pankkivaltuusmiehiltä, pitäisi ottaa oikeus pois määrätä peruskorosta. Te ette uskalla määrätä peruskorosta. Te haluatte nostaa peruskorkoa, mutta rohkeus ei riitä. Te olette kerran alentaneet peruskorkoa, mutta heti perästä piti nostaa. Nyt te haluatte, että teiltä, joilla ei riitä rohkeus tehdä sitä, mitä te haluatte, se rohkeus annetaan sitten teiltä pois, se annetaan Suomen Pankille. Todella vastuutonta poliittisen vastuun kantamista tämä, johon samaan asiaan liittyy kokoomuksen ja koko hallituksen politiikka verovähennysten poisottamiseksi korkojen osalta, toisin kuin ed. Laaksosen käsillä olevassa lakialoitteessa ehdottaa.

Tämä Jaakko Lassila, tämä Aleksanterinkadun kultasormi, tämä korkomoguli — moguli on persian kieltä ja tarkoittaa islamilaista, ja tämä Jaakko Lassila on tässä asiassa vähän kuin Saddam Hussein, joka yksipuolisella hyökkäyksellä menee ja koettaa nostaa korkoja — tämä tappioiden Kyrönjoki, joka tulvii aina, tämä pula-ajan Paasikivi — Paasikivihän teki 30-luvulla juuri näin, silloin kun oli taloudellista lamaa tulossa, pani ihmisiä henkilökohtaiseen konkurssiin ja vei ihmisiltä pois heidän omaisuutensa — tämä Securuksen tappioiden kumisetä, tämä Yhtyneitten Paperitehtaiden tappaja, tämä Kouri-keinottelun suuri häviäjä, tämä Lassila ehdottaa, että 3 prosenttia pitäisi peruskorkoa nostaa. Ja kokoomus haluaa, että ne korot eivät olisi edes verotuksessa vähennyskelpoisia, toisin kuin ed. Laaksosen käsillä olevassa lakialoitteessa.

Ensimmäinen varapuhemies: Pyydän edustajaa pysymään ed. Laaksosen lakialoitteessa.

Puhuja: Ed. Laaksosen lakialoitteessa ehdotetaan korkojen vähennysoikeutta toisin kuin hallitus, arvoisa puhemies, ja toisin kuin hallituspuolueitten edustajat haluavat. On vähintään, mitä me voimme tehdä, tämän ed. Laaksosen lakialoitteen lakialoitteen hyväksyminen, joka tulee käsittelyyn yhdessä hallituksen paljon huonomman esityksen kanssa. Tämä Lassila on niitä henkilöitä, jotka ovat nostamassa niitä korkoja, joita ei saa vähentää ed. Laaksosen lakialoitteesta poiketen tässä yhteydessä.

Tuntuu hämmästyttävältä, että eduskunta niin vähän välittää kansalaisten tämänhetkisestä toimeentulosta, eduskunta niin vähän välittää velkavankeuteen ajautuneiden ihmisten toimeentulosta, eduskunta, jonka enemmistö, hallituspuolueet, ovat supistamassa ja tuntuvat pitkällä tähtäimellä haluavan kokonaan supistaa korkovähennyksen verotuksessa, toisin kuin ed. Laaksosen lakialoitteessaan tässä yhteydessä ehdottaa.

Tuntuu siltä, että eduskunnan enemmistö ei kannan vastuuta siitä, mitä pankkivaltuusmiehet tekevät. Pankkivaltuusmiehethän ovat korkeiden korkojen kannalla johdonmukaisesti. Ja on ilman muuta odotettavissa tässä yhteydessä, että tullaan luopumaan kansanvaltaisesta tavasta kontrolloida korkoja, mitä peruskorosta päättäminen pankkivaltuusmiesten kautta edustaa, ja pankkivaltuusmiehet haluaisivat tämän päätöksen teko-oikeuden jollekin muulle kuin itselleen. Meillä on putkessa tänä päivänä peruskorkoon sidottujen lainojen nostaminen sillä tavalla kuin Jaakko Lassila viitoittaa tietä ja sillä tavalla, että sitä ei korvattaisi kansalaisille edes korkojen verovähennysoikeutena, toisin kuin ed. Laaksosen lakialoitteessaan ehdottaa.

Tämä korkojen korottaminen on eräällä tavalla seurausta pankkien omasta toiminnasta. Se on seurausta pankkien luottotappioista. Se on seurausta pankkien keinotekoisesta. Se on seurausta siitä, että pankit ovat tehneet sellaista, minkä ei pankkitoimintaan pitäisi kuulua, ja ne tappiot pannaan maksuun kansalaisille sillä tavalla, että peruskorkosidonnaisia lainoja korotetaan. Kansalaiset eivät olisi saaneet tehdä hyviä kauppvoja ostamalla peruskorkosidonnaisia rahaa niin kuin ostivat. Nyt heidän rahanostonsa halutaan tehdä kalliimmaksi ja heidän kauppansa huonommiksi kuin ne olivat ostoksen teko-

hetkellä. Tuntuu kohtuuttomalta, että kaupan ehdoista sovittaisiin sillä tavalla, että korkoja korotettaisiin ja maksumiehiksi pankkien toiminnalle tulisivat vanhojen lainojen pitäjät ja vielä sillä tavalla, päinvastoin kuin ed. Laaksosen ehdotuksessa esitetään, että ne korot eivät olisi edes verotuksessa vähennyskelpoisia.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä tulemme olemaan johdonmukaisesti ed. Laaksosen viitoittamalla tiellä me vasemmistoliittolaiset ja toisella tiellä kuin sillä, mitä on viitoittanut pääjohtaja Jaakko Lassila, millä tiellä taas ovat hallituspuolueet, hallituspuolueiden edustajat, eduskunnan pankkivaltuusmiehet ja kokoomus, jotka kaikki ovat huonontamassa kansalaisten asemaa paitsi lähiaikoina korottamalla korkoa myös viemällä kansalaisilta pois korkojen verovähennysoikeuden, minkä jyrkästi tuomitsemme.

Ed. Gustafsson (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ed. Seppäsen supervuolaassa puheenvuorossa osui korvaani hänen arvionsa siitä, että me kansanedustajat emme kantaisi huolta kansalaisten suuresta velka-
taakasta, jota erityisesti monet tänä päivänä asunnostaan maksavat.

Muistuttaisin kuitenkin ed. Seppäsen mieleen sen, että erityisesti sosialidemokraattien ansiosta olemme saaneet maahamme asuntorahaston ja haluamme kehittää tästä asuntorahastosta asuntopankkia, jotta ihmiset saisivat pitkäaikaista ja halpaa lainaa voidakseen elää kohtuullisten asutokustannusten Suomessa. Samaten tähän liittyy, joskaan ei merkitykseltään niin suurena, ensiasunnon leimaveron poistaminen. Se on yksi vastaan-
tulo myös tässä asiassa.

Mitä tulee peruskorkoon ja sen nostamiseen, tältä osin olen hyvin paljon ed. Seppäsen kanssa samaa mieltä enkä ole näkemässä, että peruskorkoa voidaan nostaa ilman, että saamme synnytettyä sen tyyppistä vakautus- ja solidaarisuusratkaisua, jossa pienien ja keskituloisten kansalaisten elämän olosuhteet voidaan turvata.

Ed. Kekkonen: Arvoisa puhemies! Todellakin olen pyytänyt puheenvuoroa ennen kuin tämä retoriikan herodes, talouspolitiikan pilatus ja julkisuuden juudas, tämä ed. Seppänen käytti puheenvuoronsa. (Naurua)

Itse asiassa minä pyysin puheenvuoroa sen takia, että ed. Laaksonen kyllä häikäilemättömän väärin kohteli ed. Pystystä. Ed. Pystynen ei minun puolustustani tässä tarvitse. Hän pystyy sen tekemään paremmin itse, mutta myös minä näin sen televisio-ohjelman, jossa ed. Pystynen lausui kantansa, ja siinä ei ollut juuri mitään sellaista, mitä ed. Laaksonen väitti siinä olevan.

Ylipäänsä olen kovin hämmentynyt siitä, että vasemmistoliitolla on otsaa puhua vasemmistolaisuudesta sillä tavoin, kuin he täällä puhuvat. Nimittäin heidän teoreettinen rakennelmansa, vasemmistoliiton puolueohjelma, ei puhu vasemmistolaisuudesta nykyisin mitään, ja yhä vähemmän, se on valittaan todettava, vasemmistolaisuudesta puhuvat heidän tekonsakaan eduskunnassa.

Mitä tulee korkotasoon yleisesti, olettaisin, että esimerkiksi ed. Seppänen tietäisi sen, että Keski-Euroopassa on ilmeisesti menty entistä korkeampaan korkotasoon pysyvästi, ja miksi? Siksi, että Itä-Eurooppa on luhistunut ja talouspoliittiset keinot länsieuroopalaisen talouden minkäänlaiseen järjestykseen saattamiseen ovat kovin rajalliset sen takia, että Itä-Eurooppa on luhistunut.

Ed. Andersson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Gustafssonin puheenvuoron johdosta olisin kiinnostunut kyllä tietämään, mikä on sosialidemokraattien kanta ed. Pystyn ehdotukseen siitä, että sen sijaan että pankkivaltuusmiehet päättävät peruskorosta, he päättäisivät vain jostakin putkesta, mikä johtaa siihen, että peruskorko nousee. Ei ole kyllä mitään vasemmistolaista politiikkaa, että peruskorko päästetään nousemaan. Sen maksavat kaikki asunovelalliset, jotka tänä päivänä ovat erittäin suurissa vaikeuksissa, kuten tiedetään.

Kyllä heliborlainan korot ovat myös erittäin korkeita, mutta Lassila perustelee sillä, että on kaksi eri luokkaa: ne, jotka ovat todella vaikeuksissa, ja ne, jotka ovat vähemmän vaikeuksissa. Kaikki olisivat sitten yhtä suurissa vaikeuksissa.

Mitä tulee siihen, mitä ed. Kekkonen sanoo vasemmistoliitosta ja vasemmistoliiton politiikasta, niin mielestäni korkoasia ja siihen liittyen asuntolainojen ottajan asema on erittäin tärkeä asia, ja vasemmiston kuuluu ajaa korkoja alas.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kotkanruusussa oli pari piikkiä. (Naurua)

Toinen piikki koski koron verovähennys-oikeuden ja peruskoron nostamisen yhteyttä Itä-Euroopan tapahtumiin. En näe niillä asiallista yhteyttä. En näe, että Suomessa peruskoron nostamisen syy olisi se, mitä tapahtuu Itä-Euroopassa. Toinen piikki koski sitä, että korot Länsi-Euroopassa nousivat sen takia, mitä tapahtuu Itä-Euroopassa. Niillä, ed. Kekkonen — joka kantaa kunniaakaan itäpolitiikan sukunimeä — ei ole asiallista yhteyttä toisiinsa.

Minusta tuntuu, että ed. Kekkonen tässä yhteydessä koettaa kääntää huomion pois korkoasiasta, tekee sitä samaa, mitä eduskunnassa hallituspuolueet yleensäkin ottaen tekevät. Kun pitäisi puhua kansaneläkkeistä, sosialidemokraatit rupeavat puhumaan kansaneläkkeiden jostakin pienestä yksityiskohdasta, joka sitä paitsi huonontaa sellaisten kansaneläkeläisten asemaa, jotka eivät vielä ole eläkkeellä mutta jotka jäävät, jotka olisivat vanhoilla laeilla saaneet 100 prosenttia eläkkeestä, mutta nyt saavat vain 85 prosenttia.

Mutta sekin on huomion kiinnittämistä pois pääasiasta eli siitä, että nyt puhutaan koroista ja korkovähennys-oikeudesta. Minä ihmettelen, jos vasemmistolaista politiikkaa on se, että peruskorot saavat nousta ja niitä ollaan nostamassa ja sosialidemokraatit ovat sen kannalla ja korkovähennys otetaan pois ja huononnetaan niiden ihmisten asiaa, jotka maksavat näitä korkoja, että he eivät saa edes verovähennys-oikeutta. Minä ihmettelen, missä vasemmisto on määriteltä sillä tavalla, että se on korkojen nostamisen ja ihmisten sosiaalisen aseman heikentämisen kannalla. Pidän ed. Kekkonen puheenvuoroa tässä ...

Ensimmäinen varapuhemies (koputtaa): Kaksi minuuttia tuli täyteen, ed. Seppänen.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa olisi tietysti ehkä poliittisesti viisainta olla hiljaa, mutta en kuitenkaan voi olla puuttumatta tähän keskusteluun sen takia, että minusta nyt ei ollenkaan yritetäkään etsiä totuutta tai hyvää ratkaisua ja toivoisin, että vasemmistolaisuuskaan ei koskaan sortuisi olemaan

pelkästään semmoista katteetonta populismia, jossa etsitään vaikeita kohtia, mutta ei esitetä mitään ratkaisuja. Minusta on epärehellistä sanoa esimerkiksi, että Itä-Euroopan luhistumisella ei olisi mitään vaikutusta pääoman tarpeeseen, investointitarpeeseen, Länsi-Euroopassa. Ed. Seppänen ei voi olla ymmärtämättä, että investointitarpeen lisäys todellakin nostaa korkoja.

Tilanne on tällä hetkellä asunnonarviointien kannalta erittäin vaikea, mutta se populistinen ratkaisu, jossa ei tehdä mitään, yritetään olla kuin ongelmaa ei olisi, ei ole mitään linjaa. Se ei ole oikeistolaista eikä vasemmistolaista, se on täydellistä henkistä epärehellisyyttä. Se, mitä tässä pitää tehdä, on irrottaa asuntomarkkinat markkinakorkomarkkinoista. Juuri siihen tyyliin on yritettykin tehdä asuntorahastoa perustamalla. Valitettavasti vain asuntorahastohanke on jäänyt torsioksi ja se ei ota meidän koko asuntosektoria haltuumme. (Ed: Gustafsson: Demarien politiikka!) — Eivät demaritkaan niin johdonmukaisia ole, että aina olisivat väärässä.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos tarkastelemme Länsi-Euroopan korkeiden korkojen syytä, niin ne ovat Yhdysvaltain budjetti- ja vaihtotasealijäämät yksiselitteisesti eivätkä Itä-Euroopan tapahtumat. Sitä pääomatarvetta, joka kienties Itä-Eurooppaan on syntymässä, ei ole vielä diskontattu näihin korkoihin. Se kienties diskontataan tulevaisuudessa, kun pääomantarve lisääntyy. Mutta meillä on ollut nyt kymmenen vuotta USA:n budjettialijäämiä ja vaihtotasealijäämiä, jotka on rahoitettu kansainvälisillä pääomamarkkinoilla ottamalla velkaa, ja ne ovat tällä hetkellä mitä suurimmassa määrin Yhdysvaltain, Länsi-Euroopan, Japanin ja ns. ylikansallisten pääomamarkkinoiden korkojen nousun syy. Siellä on syntynyt sen tyyppisiä vajeita, että niiden rahoittamiseksi on vaadittu niin paljon rahaa, että sitä ei enää ole riittänyt normaaleilla koroilla.

Tässä mielessä populismia mitä suurimmassa määrin on se, että tätä korkojen nousua, mikä Länsi-Euroopassa on tapahtunut, käytetään perusteena sille, että Suomessa pitäisi peruskorkoa nostaa niin kuin Jaakko Lassila ehdottaa 3 prosenttiyksiköllä.

Minusta olisi tässä yhteydessä paikallaan

ja rehellistä sanoa, että pankit ovat menetelleet virheellisesti. Pankit ovat tuottaneet luottotappioita miljarditolkulla. Pankit ovat tuottaneet keinottelutappioita. Säästöpankit ovat tehneet sen lisäksi tappioita väärällä politiikalla Japanissa ja Yhdysvalloissa, (Ed. Pekkarinen: Väärin!) ja tämä on se syy, minkä takia tänä päivänä pankit ovat nostamassa Suomessa peruskorkosidonnaisten lainojen korkotasoa. Tällä tavalla pyritään saattamaan sopusointuun ns. helibormarkkinat ja peruskorkomarkkinat, ei niin, että pidettäisiin yllä niitä edullisia kauppia, joita aikaisemmat asunnonvelanottajat ovat tehneet ostamalla halvemmalla, vaan että heidän kauppansa yritetään perua ja heidät yritetään saada maksamaan korkeampia korkoja. Tämä on peruskoron nousun syy Suomessa.

Ed. Hokkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen iloinen ed. Soininvaaran puheenvuorosta, kun hän vaatii rehellisyyttä tähän korkokeskusteluun. Sitä tarvittaisiin eikä nimenomaan vähäisiin yksityiskohtiin menevää populismia, jota tässä ymmärrän ed. Seppäsen ajaneen.

Eräs keskeinen syy siihen, miksi Suomessa myös korkotasoa pitää nostaa ja miksi se nousee, on Suomen vaihtotaseen voimakas alijäämä. Me tiedämme kaikki varsin hyvin, että Suomella ei ole varaa velkaantua ulkomaille niin paljon kuin nyt on tapahtumassa. Sen takia korot nousevat, jotta korkealla lainakorolla ei kansalaisilla olisi mahdollisuus ottaa velkaa. Kun taas vastaavasti ei ole varaa ottaa velkaa, myös talletuskorot nousevat ja se lisää säästäväisyyttä. Korkea korkotaso on johtamassa vaihtotaseen kannalta tervehdyttävään tilanteeseen. Korkopolitiikassa heijastuu maailman laajuinen kansainvälinen taloudellinen tilanne.

Rouva puhemies! Mitä tulee tulevaisuuteen, näen, että tuontapainen ratkaisu mitä ed. Soininvaara esittää, että asuntovelalliset hoidettaisiin jollakin erillisellä rahastolla, olisi oikean tyyppinen. Peruskoron osalta on saatava aikaan päätöksiä. Sellainen pysähtyneisyyden tila, joka tänä päivänä vallitsee, ei voi vallita pitkään, kun peruskoron suhteen ei tehdä mitään, ei lasketa eikä nosteta. Myös rahapolitiikka on saatava, ed. Seppänen, toimimaan. Ajan mittaan meidän pitää päästä siihen, mihin Eta-neuvotteluissa mm.

pyritään, että rahapolitiikka vapautetaan, raha vapautetaan säännöstelystä ja korot toimivat kysynnän ja tarjonnan mukaan. Toivotaan, että asuntovelalliset tässä vaiheessa kuitenkin erityisesti hoidetaan mm. asuntorahaston avulla.

Ed. Pystynen: Arvoisa puhemies! Kun ed. Laaksonen ja ed. Seppänen täällä syyttivät pankkivaltuusmiehiä henkilökohtaisen käyttäytymiseni kautta ja suuntasivat sillä tavalla itse asiassa hyvin epäoikeudenmukaisesti syytöksen muihinkin pankkivaltuusmiehiin, niin haluan muutaman sanan sanoa puolustukseksi.

Ensinnäkin kyllä pankkivaltuusmiehet ovat myös peruskorkoasiassa tehtävänsä hoitaneet minun mielestäni varsin hyvin. He tekevät päätöksiä eivätkä vetäydy millään tavalla jonkin pelkuruuden taakse, niin kuin ed. Seppänen antoi ymmärtää.

Suunnilleen vuosi sitten peruskorkoa korotettiin 1 prosenttiyksiköllä 7,5 prosentista 8,5 prosenttiin. On muistettava, että jo siinä keskustelussa, joka edelsi tätä päätöstä, pankkisektorin taholta lähinnä vaatimus oli 4 prosenttiyksikön korottaminen. Pankkivaltuusmiehet antoivat silloin vastauksensa, mikä oli pankkivaltuusmiesten kanta. Se oli 1 prosenttiyksikkö ja sen verran korotettiin. Siis tunnustettiin se, että jos yritetään peruskorkoa vielä käyttää rahapolitiikan välineenä, niin 1 prosenttiyksikön verran voidaan korottaa, mutta ei enempää. Tämä ei ole vuotta vanhempi kannanotto pankkivaltuusmiehiltä.

Se, että nyt pankkisektorin taholta uudeleen nostetaan esille peruskoron korotuksen tarve, ei millään tavalla ole muuttanut pankkivaltuusmiesten toimintaa. Ei Suomen Pankin johtokunta ole tehnyt esitystä pankkivaltuusmiehille, eivätkä pankkivaltuusmiehet voi peruskorosta päättää, ellei johtokunta tee esitystä siitä. Mutta meillä ei ole ollut nyt mahdollisuuttakaan keskustella tästä eilen itse asiassa syntyneestä uudesta keskustelutilanteesta, enkä ole varma, tarvitseeko edes. Tässä tavallaan syytetään sellaisesta toimimattomuudesta tai toimimisesta, johon ei ole ollut vielä mahdollisuuttakaan. Se, onko aihetta, tulee selvitetynsi aikanaan.

Eilen televisiossa esitin putkimallia mahdollisesti sovellettavaksi peruskorkoonkin niin kuin sitä sovelletaan valuuttapoliittisena

keinona. Markan ulkoinen arvohan määräytyy tiettyssä valuuttaputkessa. Aikaisemmin vaihteluväli oli 4 prosenttiyksikköä, sitten sitä vähän laajennettiin, se on nyt 6 prosenttiyksikköä, joka indeksissä on muistaakseni 96,5—102,5. Tässä välissä se voi vaihdella Suomen Pankin johtokunnan toimenpitein. Se on eräs malli, mutta se, että ylipääntensä keskustellaan tämän kaltaisista tai muista nykyisen peruskoron korvaavista malleista, johtuu siitä, että peruskorko ei nyt rahapolitiikan välineenä toimi. Keskustelu, joka täällä nyt käynnistettiin, on oiva esimerkki eräästä syystä, miksi se ei toimi. Sen pitäisi olla pankkivaltuusmiesten yhdessä Suomen Pankin johtokunnan kanssa käyttämä rahapolitiikan keino.

Eduskunta on delegoinut pankkivaltuusmiehille puolestaan tämän vallan. Siitä huolimatta eduskunnassa heti, kun vähänkin tilanne alkaa kosketella sellaista vaihetta, että pitäisi keskustella peruskoron mahdollisesta rahapoliittisena keinona käyttämisestä, edustajat ja eduskuntaryhmät alkavat ottaa kantaa asiaan ja julkistaa kantansa näytävästi. On silloin aivan selvää, että tämän jälkeen, kun eduskunnassa lukuisat eduskuntaryhmät ottavat kantaa, myös hallitusryhmät, eiväthän pankkivaltuusmiehet ole vapaita käyttämään heille delegeoitua valtaa, kun isäntä, siis eduskunta itse, ilmaisee tahtonsa etukäteen. Jos täällä nyt ryhmien ja edustajien enemmistö ilmoittaa, että peruskorkoa ei nosteta vaiheessa, jossa siitä ei edes vielä keskustella pankkivaltuusmiehissä tai Suomen Pankissa, niin on aika lailla suuri epäluottamuslause todellakin valtuutetuille ilmaista, että te saatte olla siellä kyllä kirjoittamassa sen, minkä me täällä käskemme.

Tässä mielessä olen kyllä aivan samaa mieltä ed. Laaksosen kanssa, että jos kerran eduskunta ei luota pankkivaltuusmiehiinsä, lopetettakoon se instituutio, mutta olen sitä mieltä, että se on tarpeellinen ja eduskunnan pitää luottaa, jättää politikoinnin ulkopuolelle se koko alue, joka on pankkivaltuusmiehille osoitettu. Ymmärrän, että oppositio käyttää tätä keinoa ja erityisesti Suomen Pankin tilintarkastaja Esko Seppänen, mutta toivon, etteivät vastuulliset ryhmät käytä tällaista keinoa, jos kerran halutaan, että järkevää rahapolitiikkaa käytetään ja sen välineenä on peruskorko.

Kun nyt kerran on menty vapauttamisen tielle pois säännöstelytaloudesta markkinatalouden suuntaan niin, että korot voivat määräytyä rahan kysynnän ja tarjonnan mukaan, on aivan selvää, että ei peruskorkoa, jos halutaan, että se toimii viitekorkona, voida jähdyttää tietylle asteelle ja pitää siinä, sillä silloin, kun markkinat menevät siihen suuntaan, niin kuin ne nyt ovat menneet mm. ed. Hokkasen mainitsemasta syystä, syntyy kahden koron järjestelmä. On viitekorko, helibor, joka on tällä hetkellä jossain 14 prosentin paikkeilla, ja peruskorko, joka on 8,5:ssa.

Tämä on onneton olotila, mutta se on myös lukkiutunut niin, että on erittäin vaikea muuttaa peruskoron nykyistä asemaa sen vuoksi, että on kauan sitten myönnettyjä, hyvin pienellä marginaalilla peruskorkoon sidottuja luottoja, peruskorko + 2 prosenttia tai peruskorko + 3. Ne ovat tietysti edullisia, ja niitä on aika paljon. Sitten ovat viimeksi myönnettyt. Pankkien ulosantamista lainoista, joita on yhteensä noin 290 miljardia, 70 prosenttia on peruskorkosidonnaisia. Mutta viime vuosina myönnettyjen luottojen korko on huomattavan suurella marginaalilla peruskorkoon sidottu, peruskorko + 6 taikka 7 prosenttia. Jos tässä tilanteessa nostetaan peruskorkoa esimerkiksi vaaditut 3 prosenttiyksikköä, niin sehän nostaa silloin näiden viimeksi otettujen lainojen koron jonnekin 17 prosenttiin, eivätkä ole suinkaan enää kohtuullisia.

Tämä on yksi esimerkki siitä, että peruskorko nykyisellään ei ole toimiva rahapolitiikan väline. On etsittävä joitakin uusia sitä korvaavia malleja. (Ed. Hokkanen: Oikein!) Tässä mielessä esitin yhden harkittavaksi, mutta ei se ole minun keksintöni eikä uusi, se on ollut tässä keskustelussa jo aikaisemmin esillä. (Ed. Pekkarinen: Väärä ajankohta!) — Ajankohta on aivan oikea, koska tästä juuri keskustellaan. — Viitekorkojärjestelmää, jonka konkreettisenä välineenä pitäisi peruskoron toimia, on kehitettävä. On löydettävä uudenlainen, keskuspankille sovelias viitekorkomalli, joka toimii myös niin, että eduskunnan pankkivaltuusmiehillä tai eduskunnalla valtuusmiestensä välityksellä on mahdollisuus määrätä ne suuret linjat, joissa rahapolitiikkaa on hoidettava, mutta hienosäätö on jätettävä puhtaasti asiantuntijoille, Suomen Pankin johtokunnalle.

Tämä oli se perusmalli, mikä minulla oli eilisessä lausunnossani. Olen valmis tietenkin omalta osaltani ja olen varma, että tässä maassa kaikki ovat valmiit keskustelemaan monenkinlaisista malleista ja etsimään niistä parhaat, kunhan sellainen vain löydetään. Mielestäni asiassa on kiire ja jo tämän talvikauden aikana, siis ensi kevääseen mennessä, pitäisi asia ratkaista, jotta tästä onnettomasta tilanteesta päästäisiin irti.

Aivan selvää on, että pankit ovat vaikeuksissa, omasta syystään taikka ilman. Ne ovat joka tapauksessa vaikeuksissa, se on aivan selvä. Mutta niin ovat myös velalliset vaikeuksissa. Joitakin sellaisia keinoja on löydettävä, joissa pidetään rahalaitos- ja rahoitusjärjestelmä hyvin toimivana ja joissa kansalaisten velkarasitus pysyy kohtuullisissa rajoissa, mutta velkaa on kuitenkin saatavissa ja velkojen takaisinmaksu sujuu. Tämä on se perusasetelma, jossa meidän on keskusteltava ja keinoja etsittävä. Toivottavasti siinä onnistumme.

Ed. Laaksonen (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Olen tyytyväinen, että tekemäni lakialoitteen perusteella on voitu käydä keskustelua myös tämän hetken ajankohdan kipeästä asiasta, ongelmasta, joka liittyy peruskorkoihin, pankkien suunnitelmiin korottaa varsin rajulla tavalla.

Ed. Pystynen itse asiassa puheenvuorosaan todisti, että malli, jota hän on ehdottanut, ei sittenkään ratkaisisi millään tavalla meidän rahapolitiikkamme ongelmia. Jos annettaisiin vapaa mahdollisuus ns. putken puitteissa pelata, niin sehän olisi Suomen Pankille tietty instrumentti, jota voisi joustavasti käyttää. Kuten ed. Pystynen puheenvuorossaan totesi, että jos peruskorkoja nostetaan 3 prosenttia, mitä on vaadittu, sehän johtaisi automaattisesti markkinakorkojen suhteellisen samaan nousuun, jolloin perustilanne muutoin säilyisi, mutta kansalaisten korkorasitus huomattavasti lisääntyisi. Tämähän ei voi olla tietenkään hyvä asia.

Ed. Hokkaselle vielä toteaisin, kun hän aikaisemmin mainitsi, että tämä ongelma johtuu vaihtotaseestamme ja korkopolitiikan seurauksena säästäminen korostuu, niin ehkä on näin, mutta enemmänkin tämä on tilastollista, koska luonnollista on, että kun korot ovat korkealla, niin ihmiset eivät ota lainaa, mutta se säästäminen on pakkosääs-

tämistä, vanhojen velkojen takaisinmaksua, joka näkyy Suomen Pankin tilastoissa ja rahapolitiikassa.

Ed. Knuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että myös eduskunnan pankkivaltuusmiesten puheenjohtaja nosti esille Suomen Pankin organisaatiokysymyksen. Myös pankkivaliokunta on kiinnittänyt asiaan huomiota ja odottaa, että hallitus antaisi eduskunnalle lakiehdotuksen, jolla järjestettäisiin uudelleen myös pankkivaltuusmiesten ja eduskunnan suhde. On nimittäin, niin kuin olemme täällä aikanaan tuoneet esille, jotenkin perustelemaa, että on kaksi eduskunnan asettamaa poliittista elintä, jotka ottavat kantaa rahapoliittisiin asioihin, nimittäin pankkivaltuusmiehet ja itse eduskunnan pankkivaliokunta.

Mitä tulee rahapolitiikan sisältöön, niin me olemme joutuneet hallitsemattomaan tilanteeseen rahapolitiikan liberalisoinnin vuoksi. Pankit lähtivät hillittömään kilpailuun talletuksista nostamalla korkokantaa, ja nyt ne ovat itse tilanteen vankeja, niin kuin edellinen puhuja totesi. Hyviä keinoja tilanteen pelastamiseksi ei tässä vaiheessa löydy. Sen takia kaikki ne ehdotukset, jotka täällä ovat nousseet esille — myös edellisessä puheenvuorossa — on otettava vakavaan harkintaan eli selvitettävä, millä tavalla voidaan tasapainottaa tämä tilanne ja myös saada kohtuutta siihen korkotasoon, jota esimerkiksi pienyrittäjät ja asunovelalliset tässä maassa ääritapauksissa maksavat.

Ensimmäinen varapuhemies: Haluaisin todeta, että olemme lähettämässä ed. Laaksosen ym. lakialoitetta n:o 73 valiokuntaan. Sen sisältönä on tulo- ja varallisuusverolain sekä asuntotulon verottaminen. Pyytäisin, että pysyteltäisiin edes jossakin määrin asiassa.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaukseni on ed. Pystysen puheenvuoroon, ja se käsittelee ed. Pystysen puheenvuorossa käsiteltyjä asioita. Minusta tämä puheenvuoro oli hyvä osoitus myös siitä, että viime aikoina Suomen Pankki ja pankkivaltuusmiehet ovat tehneet keskenään epäjohdonmukaisia ratkaisuja: toisaalta on vapautettu rahamarkkinoita ja toisaalta niitä ei ole vapautettu. On saatu

aikaan hyvin epäsymmetrinen tilanne, josta ei voi tulla kuin huonoja ratkaisuja. Tämä seikka, että meillä on samanaikaisesti hyvin halpaa ja hyvin kallista peruskorkosidonnaista lainaa, mikä itse asiassa estää peruskoron muuttamisen mihinkään suuntaan, on osoitus siitä järjettömyydestä, joka tästä epäjohdonmukaisuudesta on seurannut. On aivan selvä, että peruskorkoa ei näissä oloissa voi nostaa, ellei pankkien kanssa voida tehdä sopimusta siitä, että ne eivät nosta niitä lainakorkoja, jotka ovat esimerkiksi peruskorko plus 7 prosenttia, vaan että marginaalia joudutaan vähentämään ja on pakko vähentää.

Pankit ovat todella vaikeuksissa ja säästö- ja osuuspankit erityisesti. Pankit ovat vaikeuksissa hyvin pitkälti omasta syystä, koska niitähän varoitettiin siitä, että meillä tullaan menemään tällaiseen säännöstelyn purkuun. Heidän olisi tietysti pitänyt hieman sopeuttaa omaa toimintaansa siihen. Meillä on pankkisektorilla kaksi kertaa enemmän henkilöitä asukasta kohden kuin Ruotsissa, ja on aivan selvää, että tällaista mammuttimaista vetelää organisaatiota ei voi rahoittaa, kun meillä on kilpailua.

Vaikeuksissa ovat myös asuntolainojen saajat. Siihen eivät ainoastaan pankit ole syyllisiä, vaan myös se populistinen henki, joka tässä salissakin on ollut, koska poliitikot ovat vaatineet, että on saatava lisää halpoja asuntolainoja tajuamatta, että tähän nostaa asuntojen hintoja. Näin siinä juuri on käynyt. Asuntojahan eivät halvat asuntolainat tuo lisää, ne ainoastaan nostavat hintoja. Siinä suhteessa tässä salissa myös löytyy hyvin monta syyllistä tähän ongelmaan.

Ed. Hokkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olen iloinen ja tyytyväinen ed. Pystysen puheenvuoroon sen johdosta, että siinä todetaan, että Suomen talous on todella ajautumassa pulmalliseen tilanteeseen, jossa on otettava ongelmien voittamiseksi käyttöön myös toimiva rahapolitiikka. Rahapolitiikkaa ei voi olla se, että jyrkästi eduskunnassa vastustetaan mm. peruskoron nostamista ja että se on ainoa rahapolitiikan muuttamisen ehdotus, joka täältä tulee. Mitään ei saa mihinkään muuttaa.

On mahoja se, että me olemme menneet tilanteeseen, josta ed. Soininvaarakin puhui,

että on osittain vapautettu rahamarkkinoita, talletuspuoli on vapautettu, mutta sen sijaan luottojen anto on sidottu tiukasti peruskorkoon, ja että koko rahalaitosjärjestelmä on jäänyt puolittaiseen, varsin väkimmäiseen tilanteeseen, jossa uudistuminen ei onnistu. Tämä pitkälti minua muistuttaa erään toisen suuren valtakunnan elämän uudistamisesta, joka on viideksi vuodeksi pysähtynyt perestroika-kehityksessään. Me emme voi jäädä tämän tyyppiseen tilanteeseen, vaan pitää edetä eteenpäin.

Kun ed. Pystynen totesi, että pankkivaltuusmiehet alkavat etsiä uusia ratkaisuja, niin se on aivan oikein. Hyviä uuden tyyppisiä ratkaisuja ovat mm. ne, joista ed. Soininvaara äsken mainitsi, että pyritään löytämään jokin tapa päästä tästä peruskorosta irti sillä tavalla, että se alkaisi tukea kansantalouden kestäväää hallittua rakenteen muuttumista.

Minä vielä, arvoisa puhemies, toteaisin, että mitä korkeisiin markkinakorkoihin tulee, niin nimenomaan yrityssektorin korkeita pienyritystajien markkinalainoja voitaisiin alentaa, mikäli peruskorko olisi nykyistä korkeammalla, päinvastoin kuin ed. Laaksosen sanoi.

Rouva puhemies! Ehdotan, että tämä ed. Laaksosen lakialoite lähetettäisiin valiokuntaan.

Ed. Pystynen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Laaksosen taisi täältä jo hävitä. Mutta kuitenkin hän väitti minun sanoneen, että jos peruskorkoa korotettaisiin 3 prosenttiyksiköllä, markkinakorot nousisivat vastaavalla tavalla. Tällaista minä en sanonut enkä voisikaan sanoa, koska meille ovat talousasiantuntijat kertoneet täsmälleen päinvastaista. Tietysti riippuu ihmisten käyttäytymisestä yhteiskunnassa näiden asioiden tiimoilta, mitä niille tapahtuu, mutta todennäköisempi seuraamus olisi markkinakorkojen aleneminen. (Ed. Hokkanen: Oikein!)

Mutta vielä, kun hän mainitsi kuten eräät muutkin täällä rahamarkkinoiden vapauttamisesta, siitä sanoisin, että se ei ole pankkivaltuusmiesten päätettävissä. Nämä vapauttamispäätökset on tehnyt Suomen Pankin johtokunta, mutta ne ovat olleet pankkivaltuusmiesten kertomuksessa joka vuosi selostettuna eduskunnan käsiteltävänä ed. Knuuttilan johtaman pankkivaliokunnan mietin-

nön pohjalta. Eduskunta on joka vuosi hyväksynyt ne toimenpiteet antaessaan hyväksymisensä pankkivaliokunnan tätäkin asiaa koskettellevalle mietinnölle. Jos vapauttamisesta syytetään jotakin tahoja tässä maassa, niin eduskunnan on otettava siitä oma vastuunsa hyväksyttyään ne toimenpiteet joka vuosi kertomuksessa esitetyltä osalta.

Ed. Knuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran edellisen puheenvuoron johdosta, että esimerkiksi viime vuonnahan pankkivaliokunta ei ollut yksimielinen. Muun muassa sosialidemokraateilla oli siellä eriävä mielipide.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Minäkin kannatan ed. Hokkasen tapaan ed. Laaksosen aloitteen lähettämistä valiokuntakäsittelyyn.

Mitä itse asiaan, mistä viimeksi on keskusteltu, tulee, tässä salissa oikeastaan aina silloin tällöin on voitu ed. Seppäsen kanssa olla asioista suurin piirtein samaa mieltä. Mutta tällä kertaa en kyllä ole alkuunkaan samaa mieltä hänen kanssa siitä analyysista, jonka hän teki tänään, jonka hän on tehnyt monta kertaa aikaisemminkin, siitä, mikä on syy Suomen talletuskorkokannan perin suureen eurooppalaiseen korkeuteen.

Hän laittaa syyn pankkien harteille. Hän laittaa syyn yleiseurooppalaisen tai amerikkalaisen kuvion harteille. Eihän siitä suinkaan voi olla kysymys siinä tilanteessa, missä tällä hetkellä eletään. Pääsyy siihen, että Suomessa rahan hinta on sillä tasolla, millä se on, on kotoisissa ainespuissa, talouspolitiikassa, jota on harjoitettu siihen malliin, että sen seurauksena korot ovat nousseet. Rahapolitiikan vapauttamisen tielle lähdettiin minusta aivan oikein, lähdettiin vain vähän liian myöhään. Siinä ehkä oli virhe. Kun sille tielle lähdettiin, ei ole muuta mahdollisuutta kuin se, että talouden tasapainottomuus tavallaan kaatuu lainakorkojen päälle, jollei hallituksen finanssipolitiikalla tai tulopolitiikan ratkaisuin maan talouspolitiikkaa tasapainoteta. Näin on käynyt: Ei tulopolitiikan ja ennen kaikkea finanssipolitiikan ratkaisuin ole tähän kyetty, ja sen seurauksena kolmas varaventiili eli rahan hinta on noussut korkealle tasolle. Minun

käsitykseni rahan hinnasta on täsmälleen tämä.

Tässä suhteessa yhdyn kyllä aika pitkälti siihen, mitä ed. Hokkanen puheenvuorossaan totesi. Onkin aikamoinen paradoksi, että oppositiosta ed. Seppänen on sitä mieltä, että hallituksella ei ole suurtakaan syytä koron korkeuteen, mutta hallituspuolueesta ed. Hokkanen itse asiassa tunnustaa sen, että vaihtotaseen vaje on yksi sen tasapainottomuuden elementtejä, joka tila purkautuu korkeaan korkoon. Yhdyn pitkälti ed. Hokkanen käsitykseen.

Mutta tähän aloitteeseenkin liittyen toinen asia mihin halusin puuttua on todella se, että erityisesti näin nykytilanteesta kärsivät asuntovelalliset. Vuodesta 1987 lähtien tapahtunut asuntolainakorkojen nousu on johtanut siihen, että tänä vuonna asuntovelalliset maksavat saman määräisistä lainoistaan korkoja noin 3 miljardia markkaa enemmän kuin vuonna 1987. Tämä väki on pääsääntöisesti aika pienituloista, ja heille koron nousu on aika rankka asia. Myönnän, että suuri osa ihan pienituloisimmista on kyllä niitä, jotka saavat aravalainoja, joiden korko ei ole kovin paljon noussut, mutta merkittävä osa on ihan vapailta rahamarkkinoilta asuntolainansa ottaneita, ja heidän kohdallaan on käynyt tavalla, johon äsken viittasin.

Keskusta on aikaisemminkin jo esittänyt samantapaista ideaa, mikä ed. Soininvaaran puheenvuorossa tuli esille, eli asuntorahoitus todellakin pitäisi irrottaa rahan hinnan rajuista muutoksista. Siis jos talouspolitiikassa epäonnistutaan ja korko sitä kautta heiluu suuntaan taikka toiseen, ei tämän heilahtelun pitäisi päästä rappaamaan hetimiten asuntovelallisia. Tässä mielessä olisi tarvis paremmin ja suojatumminkin irrottaa asuntorahoitus näistä markkinarahan kovista heilahduksista, mitä tällä hetkellä meillä tapahtuu. (Min. Louekoski: Miten se voisi tapahtua?) — Siihen on varmasti erilaisia mekanismeja. Asuntorahasto on pieni askel. Se osin jo tekee sitä, ministeri Louekoski, mutta vain mitättömältä osalta. Olen kanssanne samaa mieltä siitä, että vain perin mitättömältä osalta.

Mitä vielä tulee peruskorkomekanismin purkamiseen ja peruskoron aseman uudelleenarviointiin, jonka ed. Pystynen täällä puheenvuorossaan toi esille ja josta hän myös televisiohaastattelussa ajatuksiaan kertoi,

niin minä ymmärrän ja uskon, että ennen pitkää on välttämätöntä tällainen keskustelu käydä, mitä ed. Pystynen on omalta puoleltaan aloittanut. Onko se ajankohta sopivin juuri nyt, kun maan talouden tila on siinä, missä se on, ja korko sillä korkeudella, millä se tällä hetkellä on, on jo hieman eri asia. Välttämättä ajankohta tässä suhteessa ei ole paras juuri tällä hetkellä.

Ed. Kekkonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua on kuunnellut ja erityisesti tätä viimeistä puheenvuoroa, niin on minusta kyllä aika käsittämätöntä, että vapaan talouden maanosassa nähdään rahan hinta ja talouspolitiikka pelkästään kotoperäisenä asiana. Kyllä ed. Seppänen on siinä aivan oikeassa, että Yhdysvallat säätelee eurooppalaista talouspolitiikkaa, ja siitä kyllä voidaan jatkaa, että eurooppalainen talouspolitiikka säätelee suomalaista talouspolitiikkaa. Se on aivan selvä.

Vielä kerran toistan sen, että on minusta, aivan kuten ed. Soininvaara sanoi, epärehellistä nähdä niin, ettei Itä-Euroopan tapahtumilla, luhistumisella, jos vähän voimakasta kieltä käyttäisin, olisi mitään merkitystä eurooppalaiseen korkotasoon, jolla eurooppalaisella korkotasolla on merkitystä meidän korkotasoomme.

Mutta mitä tulee peruskorkoon, rahan hintaan, niin ettei nyt jäisi kenellekään, ei ed. Seppäsellekään, epäselväksi, niin olen ehdottomasti sitä mieltä, että peruskorkoa ei pidä nostaa. Luulen, että tämän käsitykseni jakavat lähes kaikki sosialidemokraatit.

Ed. Hokkanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee äsken pidettyyn puheenvuoroon, minä haluaisin sen verran muistuttaa entisyydestä, että pankit vapautettiin valuuttaluottojen säännöstelystä, niin kuin muistetaan, 80-luvun aikana. Viimeisin päätös asiallisesti tehtiin vuoden 1986 lopulla.

Kun ed. Pekkarinen viittasi nykyiseen hallitukseen, niin voitaneen todeta, että kun se toukokuussa 1987 aloitti nykyisen taipaleensa, niin sillä oli käsissään voimakas ulkomaisten luottojen tuleminen Suomen kansantalouteen, joka oli alkanut vuoden 1987 alusta. Mehän olemme noiden kolmen vuoden aikana, 87—89, kokeneet uskomattoman suuren kansantalouden kysynnän kasvun,

joka on johtanut jo todettuun vaihtotaseen voimakkaaseen alijäämäistymiseen. Niin kuin aikaisemmin sanoin, niin pitkälti siitä, että Suomi on kansantaloutena velkaantunut syvästi, johtuu nykyinen korkea korkotaso. Ei ole varaa ottaa velkaa enempää. Sen takia pitää lainakoron olla korkealla, kansantalous toimii näin, ja samalla myös antolainaustralustuskorko nousee korkeaksi, jolloin ihmiset säästävät enemmän.

Mitä tässä mielessä tulee ed. Kekkosen puheenvuoroon, olen samaa mieltä, että luonnollisesti kansainvälinen tilanne myös vaikuttaa korkoon, koska aina niiden asioiden hinta nousee, joista on niukkuutta. Olen sitä mieltä, ettei se, että peruskorolle ei tehdä mitään, ole mitään politiikkaa, vaan pysähtyneisyyttä. Pitkässä juoksussa peruskorosta pitää viitekorkona päästä irti, ja tärkeää on, että kansantalouden ongelmien voittamiseksi peruskoron osalta ryhdytään tekemään jotakin lähikuukausina siihen tapaan kuin ed. Pystynen ehdottaa.

Ed. Knuuttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Pekkarinen puheenvuorossaan asetti lähes kaiken vastuun hallitukselle tai hallituksille, mutta on syytä muistaa, että kyllä kielteisestä kehityksestä on vastuussa myös Suomen Pankki. Voin kertoa, että keskustapuoluetta lähellä olevan Pellervon tutkimuslaitoksen edustaja on useampaankin kertaan pankkivaliokunnassa asiantuntijana kuultuna tuonut tämän esille ja myös katsonut, että Suomen Pankin syytä on se hallitsematon tilanne, mikä tällä hetkellä mm. korkomarkkinoilla vallitsee.

Tietenkään meidän ei ole syytä unohtaa kansainvälistä vaikutusta, johon ed. Kekkonen viittasi, mutta on myös muistettava, että meillä on kansainvälisesti erittäin korkea korkotaso eli se on pitkälle kotitekoista. Mielestäni Suomessa on yritetty myös talouspolitiikkaa ja talousasioita hoitaa rahapolitiikalla, millä se ei kuitenkaan onnistu, koska rahapolitiikka ei ole sellaisessa asemassa yhteiskunnassa. Sen tulokset myös osoittavat, ne kielteiset tulokset, joista tämäkin keskustelu nyt on lähtenyt liikkeelle.

Ed. Soininvaara (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta meidän pitäisi kyllä jonkin verran täällä tarkastella sitä lähemmin, ovatko meidän ongelmamme ko-

tiperäisiä vai johtuvatko ne ulkoisista tekijöistä, esimerkiksi Yhdysvaltain budjettivajeesta. On totta, että Yhdysvaltain budjettivaje on nostanut korkotasoa Euroopassa ehkä jopa prosenttiyksikön. Mutta kun verrataan sitä Suomen korkotasoon, joka on 6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin eurokorkotasoa, (Ed. Seppänen: Kolme!) — riippuu vähän siitä, mistä sen laskee, mutta Suomen korkotasoa verrattuna eurokorkoihin on joka tapauksessa selvästi suurempi kuin se vaikutus, mikä Yhdysvaltain budjettivajeella on ollut eurokorkoihin — on aivan selvää, että tämä ero on jotain kotoista perää.

Tästä me tulemme Suomen kansantalouden velkaantumiseen. Meillä on ollut erittäin monta todella lihavaa vuotta tässä yhteiskunnassa, mutta sen sijaan, että lihavana vuosina olisi kerätty talteen laihempia vuosia varten, mitä tämä kansantalous on tehnyt? Se on elänyt juuri silloin lihavana vuosina velaksi, ottanut velkaa, ja se johtuu hyvin paljon siitä onnettomasta suhdannepoliittisesta sattumasta, että keskellä korkeata nousukautta meille tulee hallitukseen puolue, jolle verojen alentamisesta on tullut pakkomielelle ja joka yrittää tehdä täysin väärää veropolitiikkaa. Kun veroja pitäisi nostaa, se yrittää alentaa juuri silloin, kun kaikki talousasiantuntijat suosittelevat toisenlaista politiikkaa. Tällä tavalla kansalaisia on kannustettu ylivelkaantumaan. Kansantaloutta on ikään kuin ylikuumentettu tahallaan, ja se on kyllä hallituksen talouspolitiikan syytä erittäin pitkälti. Ei tästä liiasta ahneudesta voi tietenkään ammattiyhdistysliikkeeseen osaton olla.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin vastata kernaasti ed. Soininvaaran sanoin ed. Kekkoselle, mutta teen mieluummin kuitenkin tuon vastauksen ed. Hokkasen sanoin, joka on hallituspuolueen edustaja.

Hän sanoi, että pitkälti sen johdosta, että kansantalous on epätasapainossa, Suomessa korot ovat korkealla. Näinhän se asia on. Totta kai jokainen meistä tietää, että Yhdysvaltain tilanne jonkin verran heijastelee, aivan kuten ed. Soininvaara puheenvuorossaan sanoo, Eurooppaan ja jonkin verran meillekin. Aivan kuin ed. Soininvaara osoitti, niin ihan eri tasolla liikutaan siinä korkotasossa, missä Eurooppa elää, ja siinä, missä meillä

Suomessa markkinakorot tällä hetkellä ovat. Myönnän senkin, että pieneltä osalta myös Itä-Euroopalla on vaikutusta, mutta perussyy siihen kuvioon, missä tällä hetkellä meillä ollaan, on kotoista laatua, eikä siitä pääse yli eikä ympäri.

Voisin heittää ajatuskokeen, rakentaa niin-päin, että pohtisi, että meillä olisi tällä hetkellä vaihtotase esimerkiksi plus miinus nolla -tilanteessa. On aivan varmaa, että korkotaso meillä olisi aivan toisenlainen, kuin se tällä hetkellä on.

Varmemmaksi vakuudeksi sanon minäkin sen vielä ääneen, että ilman muuta myöskään keskusta ei hyväksy tässä tilanteessa peruskoron nostamista. Se on ilman muuta selvä. Mutta se keskustelu, minkä ed. Pystynen aloitti, ehkä on sitten parempina aikoina paikallaan, koska ennen pitkää se mekanismi kyllä pitää korvata jollain muulla mekanismilla.

Ensimmäinen varapuhemies: Haluaisin muistuttaa, että keskustelun pohjana on ed. Laaksosen ym. lakialoite.

Ed. Seppänen: Arvoisa puhemies! Ensin lyhyt huomautus ed. Hokkaselle, joka oli sitä mieltä, että — tämä on nimittäin samalla vastauspuheenvuoro hänelle — 3 prosenttiyksikön nosto peruskorossa ei olisi kovin merkittävä asia. Sehän on todella merkittävä asia, ed. Hokkanen, Suomessa. Nimittäin jos me tarkastelemme asiaa eri näkökulmista, voidaan päätyä siihen johtopäätökseen, mitä ed. Hokkanen esitti.

Esimerkiksi jos tarkastellaan Koskenkorvan alkoholipitoisuutta, 3 prosenttiyksikköä ei ole kovin paljon. Jos tarkastellaan keskio-luen alkoholipitoisuutta, 3 prosenttiyksikköä on paljon, ja sitten jos tarkastellaan veren alkoholipitoisuutta, 3 prosenttiyksikköä on todella paljon. Tässä mielestäni, ed. Hokkanen, kysymyksessä peruskoron osalta on veren alkoholipitoisuus ja sen nostaminen korkoja nostamalla.

Ongelma tässä yhteydessä on se, mikä liittyy ed. Laaksosen lakialoitteeseen. Se on nimenomaan tämä maksuun tulo siltä osin, kuin joku tätä 3:a prosenttiyksikköä maksaa. Me olemme ed. Laaksosen lakialoitteessa ehdottaneet sellaista näkökantaa, että tällaisessa poikkeuksellisessa kansantaloudellisessa tilanteessa ei poistettaisi korkojen verovä-

hennysoikeutta eikä koskettaisi korkojen verovähennysoikeuteen. Me olemme tässä tulo- ja varallisuusverolakiesityksessä ehdottaneet, että korkojen verovähennysoikeus säilyy ja siltä osin yhteiskunta tulee vastaan niitä, jotka ovat joutuneet vaikeuksiin rahamarkkinoilla harjoitetun politiikan johdosta. (Ed. Kekkonen: Se suosii hyvätuloisia!) Tässä mielessä ehdottamamme verovähennysoikeus on mielestäni puolustettavissa, ja haluaisimme, että se tulisi myöskin eduskunnan kannaksi.

Ongelma on se, että nyt on kaksi prosessia yhtä aikaa käynnissä. Korot ylös ja verovähennysoikeus pois. Se, arvoisa puhemies, on se asia, johon halusin puheenvuorossani, silloin kun tämä keskustelu lähti liikkeelle, kiinnittää huomiota. Eli samaan aikaan kasataan ihmiselle kahteen suuntaan vaikuttavia kielteisiä korkovaikutuksia. Mutta keskustelun sivutuotteena ovat ilmoittautuneet syylliset korkeisiin korkoihin.

Mielestäni syyllisiä korkeisiin korkoihin ovat myös ne eduskunnan kansanedustajat, myöskin ne keskustan kansanedustajat, jotka ovat olleet enemmistönä hyväksymässä niitä pankkivaltuusmiesten kertomuksia, joissa on kerrottu Suomen Pankin harjoittaneen sellaista politiikkaa, kuin se on harjoittanut, jonka seurauksena Suomen pääomamarkkinat on kytketty ylikansallisiin pääomamarkkinoihin, jonka seurauksena ne vaikutukset sitten tänne ovat tulleet, jotka ovat johtaneet korkeisiin korkoihin. Suomi ei ole ollut ajopuu, tällä päätöksenteolla on ollut subjektit, ja niitä subjekteja on ollut myöskin keskustan pankkivaltuusmiesryhmässä.

Ed. Pekkarisen analyysi on aivan väärä siinä, etteivät pankit olisi johtaneet tähän suuntaan. Ed. Pystynen, pankit irtosivat peruskorkopolitiikasta perustamalla itse harmaan rahan markkinat. Ne eivät ole eduskunnan säätämä asia, vaan markkinavoimien innovaatio, nämä harmaan rahan markkinat, poistuminen pois peruskorkosidonnaisista lainoista. Sen seurauksena on ajaututtu tähän tilanteeseen, jolloin korot ovat näin hurjan korkeat, kuin ne tänä päivänä ovat. Korkeita korkoja eduskunnan pankkivaltuusmiesten ja eduskuntapuolueiden enemmistön on nyt pakko puolustaa, kun on tullut olluksi sillä kannalla, että pitää mennä tällaiseen järjestelmään, joka nostaa korkoja, siis korkoja, joita käytetään tässä tapaukses-

sa myöskin sellaisten vanhojen velallisten kuristamiseen, jotka ovat ostaneet rahaa halvalla ja ovat tehneet lainanotto päätöksen sen perusteella, että raha on ollut sen hintaista, mitä se silloin on ollut. Nyt te tulette ja yksipuolisesti haluatte korottaa peruskorkoa ja asettaa heidät huonoon asemaan.

Arvoisa puhemies! Ed. Laaksosen lakialoitteessa pyritään edes lieventämään tätä kysymystä sallimalla edes verovähennysoikeus näille korkeille koroille, joihin eduskunnan suuri enemmistö on syylinen.

Ed. Hokkanen puhui jostakin pysähtyneisyydestä. Ed. Hokkanen, peruskorot eivät ole kielteinen asia asuntovelallisten näkökulmasta, koska vanhojen peruskorkosidonnaisten lainojen korot ovat halvempia kuin uusien lainojen. Kuinka, ed. Hokkanen, se on pysähtyneisyyttä, että halutaan puolustaa niitten ihmisten etua, jotka hyvässä uskossa ovat menneet ja ottaneet vanhaa peruskorkosidonnaista lainaa sillä hinnalla, mikä silloin rahan hinta oli, ja nyt te tulette ja haluatte korottaa heidän lainojensa korkoa? Aivan yhtä moraalittomaan toimintaan syylistytte tässä yhteydessä kuin pankit, jotka tekevät yksipuolisia koron korotuksia, te jotka korotatte peruskorkoa, jotta pankkien ei tarvitsisi tehdä yksipuolisia koron korotuksia. Siis teillä on samat intressit kuin pankeilla. Pankit ovat panneet teidät työrukkasiksi korottelemaan peruskorkoa, jotta niiden ei tarvitse tehdä yksipuolisia peruskorkosidonnaisten lainojen korotuksia. Siinä mielessä te olette väärässä ja olette asunnon-tarvitsijoiden ja asuntovelallisten etujen vastainen liike.

Ensimmäinen varapuhemies: Huomautan puhujille uudelleen, että käsiteltävänä on ed. Laaksosen ym. lakialoite, joka koskee tulo- ja varallisuusveroa sekä asuntotulon verottamista.

Ed. Hokkanen: Arvoisa puhemies! Tämä koskee nimenomaan ed. Laaksosen lakialoitetta ja myös peruskorkoa sen takia, että todellakin kyseessä on Suomen kansantalouden tulevaisuus, se, onko Suomessa työpaikkoja, onko yrityksiä — mitä tähän asiaan tulee, niin rahapääoma on erinomaisen tärkeä, kun yrityksiä ylläpidetään — onko sellaisia paikkoja, joissa suomalaiset

käyvät tekemässä työtä, vai ajetaanko ne nurin 20 prosenttiyksikön korkuisilla vieraan pääoman kuluilla, joita tänä päivänä korkeat markkinakorot Suomessa merkitsevät. Kun puhumme peruskorosta, meidän tulee puhua laajasti myös tämän lakialoitteen yhteydessä koko kansantalouden tulevaisuudesta, jonka osina sitten on ihmisten elämä ja mm. me, jotka asuntovelallisina kansantalouden keskellä kuljemme.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Ed. Seppänen puolusti korkoasiassa nimenomaan verovähennysoikeuden käyttöä ja perusteli sitä sillä, että näin tuetaan asuntovelallisten asiaa. Hän ilmeisesti tarkoitti nimenomaan vanhoja asuntovelallisia, ei uusia asuntovelallisia. Vanhoja asuntovelallisia korkojen verovähennysoikeus ei ole tukenut, koska se on vastaavalla määrällä nostanut asuntojen hintaa, minkä seurauksena miljardien markkojen tuki omistusasumiseen on lähinnä valunut pelkästään asuntojen myyjien tukemiseen. Siinä mielessä tämä politiikka ei ole minusta kovin edistysellistä eikä kovin pitkäjänteistä. Se saattaa kyllä lisätä tilapäisesti suosiota sen takia, että kytkennät näissä asioissa ovat kovasti monimutkaisia.

Kun ed. Seppänen puhui vasemmistolaisuudesta, haluaisin muistuttaa sellaisesta vanhasta iskulauseesta, että ”palopuheet ei lämmitä pakkasella”.

Ed. Pystynen: Arvoisa puhemies! Lakialoitteessa käsitellään korkovähennysten sallimista verotuksessa, ja kun aloitteen tekijä itse nimenomaan kytki siihen myöskin peruskoron, niin olen ymmärtänyt, että se koskee silloin lakialoitettakin.

Siltä osalta, arvoisa puhemies, vain ed. Seppäselä, joka sanoi jotakin, että jotkut tekevät kunnianvastaista ja arvotonta: Hän itse tekee nyt tässä salissa sitä väittämällä, että esimerkiksi minä tai jotkut muut meistä olisimme vaatimassa peruskoron korottamista. Yhdessäkään puheenvuorossa sitä ei ole täällä tapahtunut.

Toiseksi se seikka, että hänkin väittää, että koko tämä ongelmisto, joka meillä on, olisi puhtaasti kotimaista perua. Katsotaan naapurimaata Ruotsia. Siellä on täsmälleen sama tilanne. Siellä ensimmäiseksi lähti liikkeelle mm. se, että myöskin yksityisen ihmisen pitää voida tehdä konkurssi ja vapautua

kohtuuttomista veloistaan, ettei hän olisi elinaikaansa sidottu niihin, aivan vastaavalla tavalla kuin joku oikeushenkilökin voi niistä vapautua. Nyt se on levinnyt meillekin. Siellä siis tämä on varhaisemmin syntynyt. Ei tämä ole yksinomaan kotimaista perua meillä niin kuin ei sielläkään, mutta niin ulkoa tulleita kuin kotimaisia aineksia on sekoittunut onnettomalla tavalla yhteen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

14) Ed. Pulliaisen ym. lakialoite n:o 81 liikevaihtoverolaiksi

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

15) Ed. Soininvaaran ym. lakialoite n:o 83 laiksi rikkipäästöjen verottamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Asia koskee rikkiveron säätämistä. Tämä on perua jo viimevuotisista eduskunnan opposition muodostaman haittaverotyöryhmän aikaansaannoksista. Esitämme aloitteessa, jonka kansanedustajia kaikista oppositiopuolueista on allekirjoittanut, että Suomessa otettaisiin jo ensi vuoden alusta käyttöön energian tuotannossa rikkivero ja sitä laajennettaisiin seuraavana vuonna myös sellun tuotantoon. Esittämämme vero tuottaisi nyky näkymillä noin miljardi markkaa.

Aloitteen perusteluista käy ilmi se, minkä takia hinnan käyttö rikkipolitiikassa olisi tehokkaampaa. Haluan huomauttaa siitä, että Suomessa ovat noin vuoden 1980 tasosta rikkipäästöt alentuneet noin puoleen oikeastaan ilman mitään varsinaisia ilmansuojelullisia toimenpiteitä, ainoastaan muiden toi-

mien kylkiäisinä ikään kuin itsestään. Jos tätä kehitystä olisi tuettu laskuttamalla rikkipäästöistä, se olisi ilmeisesti ollut huomattavasti nopeampaa.

Kannattaa kysyä, kuinka paljon meillä on sellaisia ympäristöongelmia, jotka tavallaan taloudellisessa mielessä ovat jokseenkin turhia ja jotka voitaisiin välttää muuttamalla prosessia tai tuotantosuuntia tai polttoaineita tai muuta sellaista.

Arvoisa puhemies! Ehdotuksemme tulee siinä mielessä myös aika hyvään saumaan, kun eduskunta vaalinalushuomassa meni muuttamaan hallituksen budjettia jo ennen kuin se oikeastaan ehti eduskuntaankaan asti, kun hallituspuolueet kävelivät itsensä ylitse ja aiheuttivat melko suuren vajeen budjettiin ja sivumennen sanoen samalla hieman nostivat taas markkinakorkojakin. Meidän on joka tapauksessa näin syntynyt vaje jollakin tavoin paikattava, ja on järkevää paikata se sellaisella verolla, joka samalla edistää hyvää ja järkevää käyttäytymistä kansantaloudessa.

Mutta mitä tässä tilanteessa esittää valtiovarainministeriö ja hallitus? Se esittää, että ryhdyttäisiin sen sijaan verottamaan tietoliikennettä, asetettaisiin maahan puhelinvero. Se on haittavaikutuksiltaan erittäin vaarallinen vero. Se vaikeuttaisi kehitysalueitten olosuhteita, se hidastaisi sitä kehitystä, jossa fyysinen autoliikenne, henkilöliikenne korvautuu tietoliikenteellä, ja se hidastaisi maamme modernisointia, koska se iskisi hyvin voimakkaasti informaatioammatteihin ja tietoliikenneyhteisistä riippuvaisiin yrityksiin.

Arvoisa puhemies! Esityksellä on myös yhteyttä taloudelliseen tervehdyttämiseen, sillä tiedämme, että kaikki veromuodot jollakin tavoin vaikuttavat taloudelliseen kehitykseen. Meidän pääasialliset veromuotomme liikevaihtovero ja tulovero ovat molemmat sellaisia, että ne eivät ainoastaan ehkäise ihmisten halua lisätä omia tulojaan, mikä sinänsä ehkä ei olisi ollenkaan haitallinenkaan asia, vaan ne myös ehkäisevät työnjakoa maan sisällä sen takia, että itse tekemisestä ei tarvitse veroa maksaa, mutta vaihdannasta sitä tulee maksaa. Mutta tämän kaltaisilla veroilla kuin rikkivero myös on ei ole tätä haittavaikutusta, ja sen takia meidän kannattaisi kansantaloutta tervehdyttääksemme muutenkin siirtyä tämän kaltaisiin

veroihin, jotka eivät samassa määrin vaikuta taloudelliseen käyttäytymiseen kuin liikevaihtovero tai tulovero.

Ed. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Soininvaara perusteli lakialoitettaan mm. sillä, että tällä tavalla voitaisiin lisätä valtion tulokertymää. Näin varmasti voitaisiin tehdä, mutta haluaisin ed. Soininvaaralle muistuttaa siitä, että tässä asiassa nykyinen hallitus on nimenomaan kunnostautunut. Tämän hallituksen aikana valtion verotulojen ja maksujen tuotto on noussut kokonaista 56 prosenttia. Ja jos tietoni ovat oikeat, budjetti on ylijäämäinen, sekä tänä vuonna että ensi vuoden budjettiesitys on ylijäämäinen, eli kyse on siitä, että rahaa on, poliittista tahtoa puuttuu. Eli sellaisten uudistusten tekeminen, joihin ed. Soininvaara puheenvuorossaan viittasi koskien nimenomaan kansaneläkeläisten lisäosan rahoittamista, ei ole rahoitusongelma, vaan nimenomaan poliittisen tahdon ongelma.

Ed. Soininvaara: Arvoisa puhemies! Viitaten siihen keskusteluun, mitä kävimme edellisessä kohdassa, juuri tuon kaltaiset asenteet ja mielipiteet ovat johtaneet siihen, että maassa on näin korkea korkotas.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

16) Ed. Jouppilan ym. lakialoite n:o 84 laiksi auto- ja moottoripyöräverosta annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Jouppila: Arvoisa rouva puhemies! Suomi on, kuten tiedämme, erittäin korkean sosiaaliturvan valtio kansainvälisessä vertailussa. Tuo tuki on annettu osittain suoranai-

sina tukina, mutta myös verotuksellisin keinoin. Eräs tällainen on autoveron palautus. Sen perusteet ovat lähinnä terveystaloudellisia eli vammaisuus ja invaliditti. Mutta voitaisiin ajatella myös sosiaalipoliittisia perusteita tähän lisättäväksi.

Tällöin mielestäni se ryhmä, joka tänä päivänä elää hyvin pienen eläketurvan varassa, on sotien veteraanit. Heistä noin 160 000 on sellaisia, jotka saavat ylimääristä rintamalisää eli ovat todella taloudellisesti heikoimmassa asemassa. Mielestäni voisi ajatella, että ulotettaisiin autoveron palautus heille. Tällöin heillä olisi tasavertaisemmat mahdollisuudet täysipainoisempaan elämään mm. liikkumisen helpottumisen myötä, kun pystyisivät hankkimaan paremmin auton. Koska muuten näyttää olevan veteraanien eläketurvan parantaminen aika kituloista, tämä olisi yksi pieni helpotus niille, jotka tätä voisivat käyttää hyväkseen.

Ed. Kettunen: Arvoisa puhemies! Ed. Jouppilan tekemä lakialoite on minusta hyvin asiallinen ja kannatettava.

Arvoisa puhemies! Todennäköisesti lakialoite lähetetään valtiovarainvaliokuntaan ja siellä verojaoston käsiteltäväksi. Ilmoitan ed. Jouppilalle, että tulen verojaostossa ehdottamaan lakialoitteen nopeaa käsittelemistä ja hyväksymistä. Epäilen kyllä, että verojaoston kokoomuslainen puheenjohtaja ed. Sasi ei tule lakialoitetta hyväksymään, mutta tämä nähdään lähiviikkoina.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

17) Ed. Väistön ym. lakialoite n:o 85 laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Väistö: Arvoisa puhemies! Työttömyysturvan taso on tänä päivänä riittävä-

tön. Erityisesti näin on perusturvan osalta. Onkin välttämätöntä, että peruspäivärahan tasoa nostetaan, tarveharkinnasta luovutaan, ja myös lapsikorotuksiin on tärkeää tehdä tarkennuksia.

Käsillä olevassa aloitteessa ehdotetaan, että työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha nostetaan nykyisestä 105 markasta 140 markkaan. Tämän seurauksena myös ansioon sidottu työttömyysturva paranisi. Ehdotamme myös, että peruspäivärahan maksamiseen liittyvä tarveharkinta puretaan.

Arvoisa puhemies! Vähimmäistaso työttömyyden turvan osalta on viime vuosina noussut varsin vähän. Näin etenkin, kun otetaan huomioon etuuskien muuttuminen veronalaisiksi. Sen sijaan ansioon sidotun perusturvan osalta on parannuksia tapahtunut merkittävästikin. On kuitenkin välttämätöntä, että yhtenäinen ja tasoltaan riittävä perusturva saadaan kaikkia elämän tilanteita koskevaksi. Tästä syystä on välttämätöntä, että myös työttömyyden aikaista perusturvaa korotetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaalivaliokuntaan.

18) Ed. Kietäväisen ym. lakialoite n:o 86 laiksi kierrätystä ja jätehuoltoa edistävästä panttimaksusta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetäisiin laki- ja talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Kietäväinen: Arvoisa puhemies! Pyrittäessä luonnon kannalta kestäväan talousjärjestykseen on tärkeää mm. edistää tuotteiden kierrätystä. Tämä on myös kansantaloudellisesti jopa hyvin lyhyelläkin aikavälillä tarkasteltuna kannatettavaa. Nykyisin, kun kierrätystä ei ole kunnolla järjestetty, päätyy kaatopaikalle vuosittain Suomesakin useiden satojen miljoonien markkojen

edestä kierrätykseen käyttökelpoisia tuotteita ja niiden mukana huomattavat määrät arvokasta raaka-ainetta. Kierrätystä edistämällä vähennämme kulutusta myös uusia raaka-aineita kohtaan, niiden kysyntä alenee ja erityisesti vähennämme myös kuormitusta maamme kaatopaikoilla.

Maassamme on jo pitkäaikaiset kokemukset hyvin toimivasta kierrätyksestä pullojen panttipalautusjärjestelmän osalta. Tässä lakialoitteessa onkin lähdetty siitä, että hyväksitty panttijärjestelmä muodostaisi pohjan laajennettaessa kierrätysjärjestelmää uusiin tuoteryhmiin.

Lakialoitteessa esitetään kierrätyksen järjestämiseksi erillisen kierrätysrahaston perustamista. Aloitteessa esitetty järjestelmä, jossa kauppias pääsääntöisesti kantaa ja maksaa panttimaksut ja jossa panttimaksujen maksuliikennetilitykset jne. hoidetaan verohallinnon organisaation kautta, on varsin kevyt ja toimiva järjestelmä. Se toimisi vähän samalla tavalla kuin nykyinen liikevaihtoverotuksen perintäjärjestelmä. Ainoa ero siinä olisi tietysti, että maksuliikenne olisi kaksisuuntainen. Erillinen rahasto on myös tarpeen sen takia, että kyseessä ovat hyvin huomattavat pääomat ja niiden turvallinen sijoittaminen on tärkeää.

Laaja-alaisena järjestelmänä toimiessaan panttijärjestelmä ei voisi toimia käytännössä pelkästään kauppiaiden varassa. Se on monesta syystä mahdotonta, mm. sen takia, että useat niistä tuotteista, joihin panttijärjestelmä olisi tarkoituksenmukaista laajentaa, ovat varsin pitkäkestoisia, joten palautus ei voi tapahtua käytännössä useinkaan samalle kauppiaille, joilta tuote on ostettu. Monia muitakin ongelmia näin laaja-alaisen kierrätyksen järjestämisessä olisi, mikäli rahastojärjestelmää ei luotaisi kierrätyksen pohjaksi.

Rahaston tuotto tulisi olemaan myös niin huomattava, että sen turvin voitaisiin kattaa kierrätyksestä mm. kauppiaille aiheutuneet käsittelykulut. Näin esitetystä järjestelmästä ei aiheutuisi suuria kustannuksia yhteiskunnalle, eli tämä olisi tässäkin suhteessa kansantaloudellisesti ja julkisen vallan kannalta järkevä toteuttaa. Myös kuluttajien kannalta järjestelmä johtaisi pitkällä aikavälillä säästöön.

Tuoteryhmät, joita panttijärjestelmä koskisi, tulisi määritellä, kuten lakialoitteessa

esitetään, tarkemmin asetuksella. Aloitteen perusteluissa esitetyt tuoteryhmät ja panttien määrät ovat vain kuvaavia esimerkkejä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi on syytä toivoa, että lakialoite johtaisi käytännön toimenpiteisiin kierrätyksen edistämiseksi. Tähän mennessä kierrätyksen hyväksi ei maassamme ole tehty riittävän paljon. Nyt on aika parantaa otetta tässä asiassa.

Ed. Paloheimo: Rouva puhemies! Minusta ed. Kietäväisen lakialoite on erittäin hyvä, ja haluan täydentää hänen äskeistä puheenvuoroaan pohtimalla vähän sitä, mihin se johtaisi lyhyemmällä ja pitemmällä tähtäyksellä.

Lyhyellä tähtäyksellä se johtaisi tietysti siihen, että tuotteiden hinnat näennäisesti nousisivat tai itse asiassa nousisivat. Tosin osa hinnasta olisi panttia, jonka saisi jossakin myöhemmässä vaiheessa takaisin. Jotta tämä äkillinen hinnan nousu voitaisiin välttää, olisi mahdollista tietysti heti lain voimaan astuttua ryhtyä soveltamaan järjestelmää, jossa tuotetta ostettaessa olisi mahdollista palauttaa vastaavanlainen vanhentunut tuote ja siitä maksettaisiin pantti siitä huolimatta, että sen ostohintaan ei ole panttia sisällynytkään. Tämän pantin arvon ei välttämättä tarvitsisi olla saman suuruinen kuin uuden tuotteen arvo.

Seuraavassa vaiheessa syntyisi tietysti jonkinlaisia lyhytaikaisia ongelmia siitä, että ihmiset eivät palauttaisikaan tuotteita kaatopaikalle vaan liikkeisiin ja liikkeisiin lyhyeksi aikaa keräytyisi suunnattomasti ylimääräistä tavaraa ja syntyisi kysymys, mitä sille pitäisi tehdä. Kun sitä olisi jonkin aikaa keräytynyt ja oltaisiin varmoja siitä, että sitä tulee jatkuvasti lisää, syntyisi teollisuutta ja elinkeinotoimintaa, jotka lunastaisivat luovutettuja tavaroita ja kunnostaisivat niitä ja saat-taisivat niitä uudelleen ihmisten käyttöön. Tämä olisi tietysti tarkoituskin.

Se tapahtuisi aluksi ilmeisesti käsityönä ja vanhanaikaisia työkaluja käyttäen. Mutta kun tämä toiminta olisi jonkin aikaa edistynyt, syntyisi seuraava vaihe, joka olisi sellainen, että syntyisi teollista vanhojen tavaroiden kunnostustoimintaa, syntyisi koneita ja tehtaita, jotka olisi suunniteltu nimenomaan siihen tarkoitukseen, että vanhoja tavaroita hajotettaisiin, kunnostettaisiin uudelleen käyttökelpoisiksi. Joko ne hajotettaisiin osik-

si tai niistä, niiden osista muokattaisiin jälleen uuden tuotannon raaka-ainetta.

Seuraava vaihe pidemmällä tulevaisuudessa olisi ilmeisesti se, että jo uusia tuotteita suunniteltaessa otettaisiin huomioon se, että ne eräässä vaiheessa palautetaan kierrätykseen, ja tuote suunniteltaisiin sellaiseksi, että se olisi helppo hajottaa ja sen osat voitaisiin raaka-aineena jälleen palauttaa uuden tuotannon raaka-aineeksi. Tällä tavoin vaiheittain päästäisiin siihen, mikä itse asiassa tämänkin lakialoitteen perimmäisenä tarkoituksena on. Se on se, että kierrätystekniikka, siihen liittyvä tuotesuunnittelu ja tuotesuunnittelun pohjana oleva tutkimustoiminta muuttuisi tämän laatuista uudenlaista elinkeinoelämää, uudenlaista teollisuutta palvelevaksi. Se tulisi kansainväliseksi samalla lailla kuin nykyinen teollinen systeemi on vaiheittain muuttunut kansainväliseksi.

Pohjalla on tietysti ajatus siitä, että materiaalia ei loputtomasti ammennettaisi luonnosta eikä jätettäisi kaatopaikalle vaan sama materiaali kiertäisi muuttuen aina yhä uudelleen uuden tuotannon raaka-aineeksi. Tämä on tietysti tällä hetkellä utopiaa, joka väkky jossakin melko kaukaisessa tulevaisuudessa täydellisenä. Mutta jostakin on aloitettava, ja ed. Kietäväisen ja minunkin allekirjoittamani lakialoite on pieni, vaatimaton alku tähän suuntaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään laki- ja talousvaliokuntaan.

19) Ed. Moilasen ym. lakialoite n:o 87 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti valtiovarainvaliokuntaan.

20) Ed. Virolaisen ym. lakialoite n:o 88 laiksi eduskunnan oikeudesta tarkastaa valtioneuvoston jäsenten ja oikeuskanslerin virkatoimien lainmukaisuutta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Ensimmäinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Niinistö: Arvoisa puhemies! Ed. Virolaisen lakialoitteen keskeinen sisältö on siinä, että niiden kansanedustajien lukumäärä, jotka voivat saattaa ministerivastuulain mukaisen prosessin vireille eduskunnassa, nostettaisiin viidestä kahteenkymmeneen. Kuten aloitteessa kerrotaan, aikoinaan, kun ministerivastuulakia säädettiin, käytiin keskustelua siitä, riittääkö kansanedustajien harkinta käyttää tällaista puolirikosoikeudellista välinettä niin, ettei pelkästään politiikka sotkeutuisi siihen. Silloin ajateltiin, että tällainen ajattelemattomuus tai kansanedustajien suoranainen pahansuopaisuus voidaan torjua sillä tavalla, että vaaditaan viisi allekirjoittajaa. Minä luulen, että käytäntö ainakin niille perustuslakivaliokunnan jäsenille, joita ed. Virolainen on aloitteeseen pyytänyt yhtymään, on näyttäytynyt viimeistään tämän vaalikauden aikana, että lukumäärä ei sittenkään ole riittävä.

Ehkä yksi ihan konkreettinen esimerkki tästä saattaisi olla paikallaan. Tässä eduskunnassa tehtiin ministerivastuulain mukainen prosessin aloitus Outokumpu Oy:n ns. La Escondida -hankkeen tiimoilta mm. eräällä sellaisella väitteellä, että siihen sisältyy toimenpiteitä, jotka ovat Etelä-Afrikan boikottilainsäädännön ja -sopimusten vastaisia.

Perustuslakivaliokunnassa kuultiin muistutuksen johdosta mm. rikosoikeuden professoria, joka ensi töikseen aika lailla sanatarvasti kertoi, että eihän tässä nyt mitään rikosoikeudellista jutun juurta ole, mutta onpahan hyvä tapa saada asia keskustelun alaiseksi ja tutkittavaksi. Paitsi että se oli rikosoikeuden professorilta varsin erikoinen lausuma, se ainakin osoitti sen, että tuskinpa muistutuksen allekirjoittajat muuta halusivatkaan kuin saattaa asian keskustelun alaiseksi kuitenkin sellaisin perusväityksin, että joku on syyllistynyt rikokseen. Sitähän muistutus aina perää. On aika kohtuuton tapa saattaa jonkun ihmisen ajatukset tai jonkin elimen, mm. silloin koko valtioneuvoston, ratkaisut keskustelun alaisiksi, että avaa pe-

lin väittämällä, että valtioneuvosto kokonaisuudessaan on syyllistynyt rikokseen.

Totta kai muistutuskirjelmän allekirjoittajat saavat paljon huomiota osakseen. Tuntuu, että Outokumpu Oy:n lainatakauksia koskeva muistutus ei ole myöskään ainoa vähän saman logiikan mukaan tehty keskustelun avaus tälle eduskunnalle.

Voidaan tietysti sitten kritisoida, onko kaksikymmentä kansanedustajaa jo liikaa, jotta todella asiat, silloin kun ne sitä vaativat, saataisiin rikosoikeudellisesti vireille. Minä myönnän, että tälle keskustelulle on varmasti paljon ainesta ja asiaa voidaan siltäkin pohjalta hyvin perustella.

Toinen tie tietysti olisi ollut se, että jos lukumäärä pidettäisiin viidessä, yritettäisiin pitää jotenkin kansanedustajat ajattelevaisina ja ei-pahansuopaisina sanktioimalla jotenkin sellainen menettely, että aiheettomasti pannaan muistutuksia vireille. Sellaisen sanktioinnin säätäminen ja etenkin sitten sen seikan miettiminen, kuka tämän sanktion asettaisi ja langettaisi, taitaa kuitenkin olla sittenkin vielä hankalampi tapa. (Ed. Rinne: Oman vaalipiirin edustajat!) — Niin, sieltä ainakin löytyy viimeinen totuus asiassa useimmiten!

Viittaan tässä yhteydessä siihen, että hallitus on antanut esityksen n:o 89 tänä vuonna, jossa on tarkoituksena kehittää täysin uuden tyyppinen menettely selvittää asioita, jotka kansanedustajia askarruttavat. Nimitäin valtiopäiväjärjestyksen uudistuksen yhteydessä on tarkoitus säätää siitä, että valiokunta, mikä tahansa, voi itsenäisesti ottaa jonkin asian tutkittavakseen pyytämällä selvityksen asianomaiselta ministeriöltä. Tämä väline on huomattavasti tarkoituksenmukaisempi silloin, jos halutaan käydä poliittista keskustelua, kuin lähteä liikkeelle siitä, että joku on tehnyt rikoksen, ja etenkin lähteä keinoitekoisesti väittämään, että joku on tehnyt rikoksen.

Tosin sitten tietysti tämän uuden tyyppisen selvityspyynnön osalta vaaditaan, että valiokunnan enemmistö on yksimielinen, että asia selvitetään. Minä kuitenkin uskoisin, että kansanedustajien ajattelukykyyn ja ei-pahansuopaisuuteen voidaan tältä näkökannalta asettaa ehkä enemmän toiveita, ja uskon, että valiokuntien enemmistöt löytyvät silloin, kun jokin asia selvitystä vaatii, sellaista selvitystä, jossa ei siis lähdetäkään liikkeelle

automaattisesti siitä, että joku on syyllinen ennen asian tutkimista.

Ed. Anttila: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Niinistö minusta aivan oikein perusteli niitä lähtökohtia, jotka ovat olleet lakialoitteen tekemiseen ed. Virolaisella. Tämän vaalikauden perustuslakivaliokunta, jossa me molemmat ed. Niinistön kanssa olemme olleet mukana, mielestäni on joutunut todella toteamaan sen, että on käytetty liian heppoisin perustein mahdollisuutta viiden kansanedustajan saada ministerin tekemiset tutkittavaksi. Tällainen esimerkki mielestäni on meillä varsin hyvässä muistissa. Toisaalta tätä mahdollisuutta on myös käytetty, jotta saada asia tutkittavaksi ja keskusteltavaksi ja erityisesti saadaan tätä kautta hallitukselta asiasta lisätietoja. Mielestäni pitkälti La Escondida -asia oli esimerkki juuri tästä. Ryhmä, joukko, joka aloitteen teki, todella halusi saada asiasta enemmän tietoja, vaikka käytettiin näin järeää asetta kuin ministerivastuulain mukaista mahdollisuutta saattaa hallituksen ja ministerin teot tavallaan tutkittaviksi ja eräin osin jopa rikoksina epäiltäviksi.

Olisin odottanut ed. Niinistön toteavan jotain siitä, mitä tälle lakialoitteelle jatkossa tapahtuu. Aivan oikein rouva puhemies ehdottaa sen lähettämistä perustuslakivaliokuntaan. Todella toivon, että tämä aloite tulee perustuslakivaliokunnassa myös vielä tällä vaalikaudella käsiteltäväksi, koska itse katson, että tämä on juuri sen tyyppinen asia, jossa eduskunnan ja perustuslakivaliokunnan tulisi olla aktiivinen. Kun on kyse ministerivastuulaista, allekirjoittajien määrän muuttaminen on nimenomaan asia, joka nähdäkseni viime kädessä kuuluu eduskunnalle. Pitäisin vaikeana esimerkiksi hallituksen taholta lähteä tässä liikkeelle, koska on kysymys nimenomaan hallituksen ja ministerien toimien tutkimisesta. Todella toivon, että meille löytyy vielä aikaa tämä lakialoite näillä valtiopäivillä käsitellä.

Arvoisa rouva puhemies! Aivan lopuksi tekee mieli sanoa tänään täysistuntokeskustelua seurattuani, että jälleen kerran on käynyt selkeästi ilmi se, että eduskunnan toiminta- ja työtavat, vaikka niitä paljon on kehitetty tällä vaalikaudella, kaipaivat vieläkin kehittämistä, koska täällä on erittäin vaikea saada keskusteluun nopeasti päivän-

poliittisia, aktuelleja, kysymyksiä. Kuitenkin eduskunnan pitäisi olla se foorumi, missä nämä asiat voidaan hyvin nopeasti saada keskusteltavaksi. Täällähän pitäisi yleensä kaikki merkittävimmät puheenvuorot ja kannanotot esittää.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaalivaliokuntaan

21) Ed. Koistisen ym. lakialoite n:o 89 laiksi rintamasotilaseläkelain 9 a §:n muuttamisesta

perustuslakivaliokuntaan

22) Eduskunnan oikeusasiamiehen kertomus toiminnastaan vuonna 1989 (K n:o 12)

sivistysvaliokuntaan

23) Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muuttamisesta

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon

24) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 32 (HE n:o 99)

25) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 33 (HE n:o 114)

26) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 34 (HE n:o 115)

27) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 35 (HE n:o 131)

28) Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 36 (HE n:o 113)

Ensimmäinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi tiistaina kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 14.48.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

